

Zápis obhajoby dizertační práce Josefa Švédy konané dne 8. 6. 2011

Téma práce: „Mašínovský mýtus. Ideologie v české literatuře a kultuře od druhé půle dvacátého století k dnešku“

Přítomní:

Doc. PhDr. Pavel Janoušek, Csc.

Doc. PhDr. Hana Šmahelová, Csc.

Prof. PhDr. Pavel Janoušek, Csc.

Doc. PaedDr. Michal Bauer, Ph.D.

Doc. PhDr. Jan Wiendl, Ph.D.

Předsedkyně komise doc. Hana Šmahelová zahájila obhajobu a představila přítomným kandidáta. Školitel doc. Pavel Janoušek představil doktoranda, seznámil přítomné s jeho dizertační prací, konstatoval jeho osobní zaujetí při práci na dizertaci, pochválil průběh práce, doporučil ji k publikaci.

Kandidát představil svou práci, shrnul obsah:

- analýza příběhu o bratřech Mašínech a jejich otci Josefu Mašínovi starším
- odlišný pohled na bratry Mašíny ve dvacátém století, zkoumání, jak jsou reprezentováni v různých periodách – vypovídá o dobové ideologické situaci
- zkoumání, jak se do narativů promítají jednotlivé ideologie
- vztah mýtu a jednotlivých společenství – základní metodologická úvaha společně s konceptem reprezentace
- využití různých narativů (1948-89) – články v tisku, seriál, tiskoviny, v prvních článcích jasná role: reprezentováni jako vrazi a škůdci státu
- detektivní povídky – determinace zločinců jejich buržoazním původem
- 2. období: po roce 1989 změna pohledu, pozitivní až hrdinské vidění, začíná skutky jejich otce (romantický, individualistický hrdina – individualizace hrdiny)
- 3. kapitola – mytologie – hrdinství z otce na syny, způsob vyprávění, romance, cesta bratří Mašínů – útek do svobodného světa, život v kapitalismu – důkaz, že individuum může obstát
- 4. kapitola – implantace bratří Mašínů do postkomunistického hrdinského panteonu

1. oponent - doc. Bauer:

- pochválil práci, čtivá, atraktivní téma, z práce je vidět velký zájem, orientace v cizojazyčné metodologii, dobré využívání, je dobré, že vychází z konkrétního materiálu, díky tomu došlo k oživení celé práce
- otázka nad poslední kapitolou – má ambice zpracovat větší téma, některé věci jsou zde stručné
- oponent doporučuje práci k obhajobě

2. oponent – prof. Bílek

- práce pochválena, koncept dobře zvládnutý, je vidět funkční přístup, nepřehlcnost, je vidět odstup, volba zahraniční literatury, materiálová rovnováha
- problémové okruhy:

- 1) Nakolik lze příběh Josefa Mašína st. vykládat skutečně jako příběh o národní legendě?
- 2) teze – antiteze – pojmy vyhocenosti, nakolik jsou polistopadové romance opravdu účelně proti komunistickému mýtu
- 3) Mašínové – epičtí hrdinové – proč je Fučík označen jako lyrický hrdina?
- 4) Historická jména v majoru Zemanovi – jsou tam a pracuje se s nimi účelně

Reakce J. Švédy

u doc. Bauera

- doktorand souhlasil se závěrečnou kapitolou, jedná se pouze o naznačení, pro případnou knižní publikaci by ji rozpracoval

u doc. Bílka

- přístup jak to bylo a jak to ztvárnili, doktorand se tomu chtěl vyhnout, ale úplně to nešlo
- reprezentace rozebíraného z pohledu historiků, nejvíce styčné body v práci uvedeny jako fakta
- tendence u binarismu přiznání – odkaz na historickou knihu Barbory Masin, spíše jde o jisté opozice, ale obě dominanty by zřejmě obhájil, (komunismus x kapitalismus)
- Fučík x Mašín – odkaz na Milana Kunderu, lyrický boj hrdiny, ale je skrytý pouze v hrdinovy, Fučík x Mašínovi dovádějí boj o praxi
- mytizace – doktorand používá před. odkaz na Procházku, rovnání s narativy o třech kráľích – mytizace probíhá podobně, jiná doba příp. na jiné legendy a mýty – proto preference Fučíka

Diskuse

Předsedkyně:

- mašínovská událost - uzavřená realita, v tomto přístupu tato událost neskončila
 - o zdroje reprezentací – zdroj samotní bratři Mašínové, neuzavřený zdroj, sami o sobě něco vypovídají, sebereflexe, chybí sebekritika, využívá mýtu o svém otci, „zlých“ komunistech a o hrdinství

reakce:

- o událostech vyp. Mašínů, doktorand stopuje, jak to historici zpracovávají, je tam distanc anebo naopak – tak to bylo, berou to jako fakt

Otázka:

„Cesta na severozápad“

- jestli je takto interpretace
- černobílé vidění, případně obrozených mýtů, schizofrenní sit. – nemohou pak úplně stejně žít v realitě

(doc. Janoušek – s tímto nesouhlasí – doktorand se nechce dostat do polemiky)

- schémata se stále opakují – zbavit se jednoho mýtu znamená, že přijde jiný

- názor, že doktorand se v práci občas zdrží vlastního názoru
- je smysl práce v totálním odosobnění a nebo to , že takto žít v realitě nejde

reakce:

- nemůžeme z kultury vystoupit, doktorand se posypoval v jiném kulturním diskursu, začal vidět historické texty jinak
- antikomunismus v anglosaské společnosti není – věci se začaly jevit příznakovější

doc. Janoušek:

- kolektiv se opírá o ideologii

doktorand: rozdílnost nahlížení – T.G. Masaryk – vždy jej v té době nahlížel kriticky, důležitý je generační odstup a pohled na věc

doc. Šmahelová:

- doktorand nemá vlastní osobní zkušenost s totalitou – nemá určité modely myšlení, to se projevilo na „hygieně“ práce – odstup zároveň čtenáře provokuje

doc. Bauer: mýty a nacionalismus existují i v západní Evropě

doc. Janoušek – kolektiv musí mít nějaké mytologie, jinak se společnost rozpadne, otázka, zda se doktorand díval i do exilové literatury

Doktorand:

- celý exilový tisk by se mohl zpracovat, v práci se o něm zmínil jenom okrajově, důležitý je zejména Rambousek